

Etická výchova

Pracovní listy pro 8. ročník základních škol a víceletá gymnázia

Světlana Hajdinová

Ilustroval: Alena Legierská

V rámci projektu CZ.1.07/1.1.00/26.0114 „Etická výchova a učebnice“

Vytvořilo Etické fórum ČR, o. s., ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání.

Tento materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POZNÁVÁME SVÁ PRÁVA

<p>Všichni jsou svobodní a sobě rovni.</p> <p>Každý má své vlastní myšlenky a svědomí. Všichni mají spolu jednat v duchu bratrství.</p>	<p>Nikdo nesmí nikoho diskriminovat.</p> <p>Každý má všechna práva a svobody bez ohledu na to, jaké jsou mezi námi rozdíly.</p>	<p>Každý má právo na život.</p> <p>Všichni máme právo na život a právo žít ve svobodě a bezpečí.</p>
<p>Žádné otroctví.</p> <p>Nikdo nemá žádné právo nás zotročovat, ani my nemáme právo činit nikoho svým otrokem.</p>	<p>Žádné mučení.</p> <p>Nikdo nemá žádné právo nám ubližovat nebo nás mučit.</p>	<p>Každý má svá práva všude na světě.</p> <p>Všichni máme právo používat zákon.</p>
<p>Před zákonem jsou si všichni rovni.</p> <p>Všichni jsme pod ochranou zákona. Zákon je stejný pro každého. Musí s námi zacházet nestranně a spravedlivě.</p>	<p>Lidská práva každého z nás chrání zákon.</p> <p>Máme právo na spravedlivé zacházení spravedlivými soudy.</p> <p>Máme právo žádat zákon o pomoc, není-li s námi zacházeno spravedlivě.</p>	<p>Nikoho z nás nesmí nespravedlivě zadržet.</p> <p>Nikdo nemá právo nás uvěznit bez dostatečného důvodu a držet nás ve vězení nebo nás poslat pryč z naší země.</p>
<p>Každý má právo na nezávislý a nestranný soudní proces.</p> <p>Je-li proti nám veden soudní proces, měl by být veřejný. Lidé, kteří nás soudí, by neměli nikomu dovolit, aby jim říkal, co mají dělat.</p>	<p>Každý je nevinný, dokud mu není prokázána vina.</p> <p>Pokud lidé tvrdí, že jsme udělali něco špatného, máme právo prokázat, že to není pravda.</p>	<p>Každý má právo na soukromí.</p> <p>Nikomu nesmí být svévolně poškozeno dobré jméno. Nikdo nemá právo vcházet někomu do soukromí, otevírat mu dopisy nebo ho obtěžovat.</p>
<p>Svoboda pohybu.</p> <p>Všichni máme ve své vlastní zemi právo jít, kam sami chceme, vycestovat z ní a vrátit se podle svého přání.</p>	<p>Každý má právo na bezpečné útočiště.</p> <p>Máme-li obavy z pronásledování ve vlastní zemi, máme v zájmu své vlastní bezpečnosti právo na útěk do jiné země.</p>	<p>Každý má právo na státní příslušnost.</p> <p>My všichni máme právo patřit do nějaké země. Nikdo nesmí být zbaven své státní příslušnosti ani možnosti ji změnit.</p>

<p>Každý dospělý člověk má právo uzavřít manželství a mít rodinu.</p> <p>Muži a ženy mají stejná práva, ať už žijí v manželství nebo samostatně.</p>	<p>Každý má právo vlastnit věci jak sám, tak spolu s jinými.</p> <p>Nikdo nám nesmí svévolně brát naše věci.</p>	<p>Svoboda myšlení, svědomí a náboženství.</p> <p>Každý máme právo věřit v to, v co věřit chceme, mít náboženství nebo jej změnit, pokud si to přejeme.</p>
<p>Svoboda projevu.</p> <p>My všichni máme právo na své vlastní rozhodování, právo myslet si, co chceme, říkat, co si myslíme, a sdílet své myšlenky s ostatními lidmi.</p>	<p>Každý má právo na veřejné shromáždění.</p> <p>Máme právo scházet se pokojně s přáteli kdekoli na veřejnosti. Nikdo nás nemůže nutit připojit se k nějaké skupině, jestliže nechceme.</p>	<p>Právo na demokracii.</p> <p>Všichni máme právo podílet se na vládě naší země. Každému dospělému musí být dovoleno volit si své vlastní zástupce.</p>
<p>Každý má právo na sociální zabezpečení.</p> <p>Máme právo na přijatelné bydlení, lékařskou péči, vzdělání a péči o děti, dostatek peněz k životu a lékařskou pomoc ve stáří či nemoci.</p>	<p>Práva pracujících.</p> <p>Každý dospělý má právo vykonávat práci, právo na spravedlivou odměnu za svoji práci a právo vstoupit do odborů.</p>	<p>Každý má právo na odpočinek.</p> <p>Všichni máme právo na oddech od práce, vymezení pracovních hodin a na pravidelnou placenou dovolenou.</p>
<p>Každý má právo na dobrý život.</p> <p>Máme právo na zajištění výživy, šatstva, bytu a lékařské péče. Matky a děti, staří lidé, invalidní nebo nezaměstnaní mají právo na to, aby o ně bylo postaráno.</p>	<p>Každý má právo na vzdělání.</p> <p>Vzdělání je pro každého. Má naučit vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství s ostatními.</p> <p>Základní škola je bezplatná a povinná. Rodiče mohou volit druh vzdělání pro své děti.</p>	<p>Každý má právo na kulturní život. Autorská práva.</p> <p>Máme právo užívat věcí, které umění, věda a pokrok přinášejí. Autorské právo chrání vlastní uměleckou či vědeckou tvorbu proti nepovolenému kopírování.</p>
<p>Právo na svobodný a spravedlivý svět.</p> <p>Každý má právo na existenci takového pořádku, abychom si všichni mohli užívat tato práva a těšit se ze svobod v naší vlastní zemi a všude na světě.</p>	<p>Naše odpovědnost.</p> <p>Máme povinnosti vůči ostatním lidem a při výkonu svých práv a svobod respektujeme jejich práva a svobody; neporušujeme morálku, veřejný pořádek a obecné blaho.</p>	<p>Nikdo nesmí nikomu upírat lidská práva.</p> <p>Žádné uvedené právo či svoboda nesmí být nikým potlačováno.</p>

ÚKOL 1: Pokus se přiřadit ke každé otázce ze Jmenovkové křížovky v učebnici kartičku s článkem stručně popisujícím lidské právo.

ÚKOL 2: Po přečtení všech práv si jedno vyber – důvod výběru je jen na tobě (nerozumíš mu, nesouhlasíš, máš nějaké výhrady, nedodržuje se, setkal ses s podobným problémem atp.) a prezentuj svůj výběr a důvody, které tě k výběru vedly. Vybrané právo dej do souvislosti s povinnostmi či odpovědnostmi.

ÚKOL 3: Najdi k anglickým formulacím české texty.

- Everyone has the right to life, liberty and security of person.
- Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.
- No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ÚKOL 4: Vytvořte skupinky po 2–3 žácích, vyberte si jednu kartičku „lidské právo“ a domluvte se na vytvoření plakátu vyzývajícího k ochraně konkrétního lidského práva. Po vyhotovení své dílo prezentujte ostatním.

MOJE HRANICE

A. SVOBODA POHYBU je jedním z lidských práv. Na mapě světa označ:

- 2 místa – státy, které jsi navštívil/a – červeně
- 2 místa – státy, které by sis přál/a navštívit – zeleně
- 1 místo – stát, ze kterého někoho znáš – modře
- 1 místo – stát, ze kterého bývají návštěvníci našeho státu, s nimiž ses u nás potkal/a – žlutě

http://www.mapysveta.eu/slepa_mapa_sveta_hranice_2.php

B. V ČEM JSOU SI ROVNÍ?

Spoj každou dvojici z prvního řádku s nabídkami druhého řádku, o kterých si myslíš, že pro ně platí rovnost mezi osobami.

MUŽ A ŽENA	ČECH A PŘISTĚHOVALEC	ZDRAVÝ ČLOVĚK A TĚLESNĚ POSTIŽENÝ ČLOVĚK
------------	----------------------	--

výše platu na stejném pracovním místě	možnost účastnit se voleb	nabídka práce	zdravotní a sociální zabezpečení	soudní proces	mateřská dovolená	uzavření manželství	ucházení se o politickou funkci
---------------------------------------	---------------------------	---------------	----------------------------------	---------------	-------------------	---------------------	---------------------------------

PŘEKONÁM SÁM SEBE?

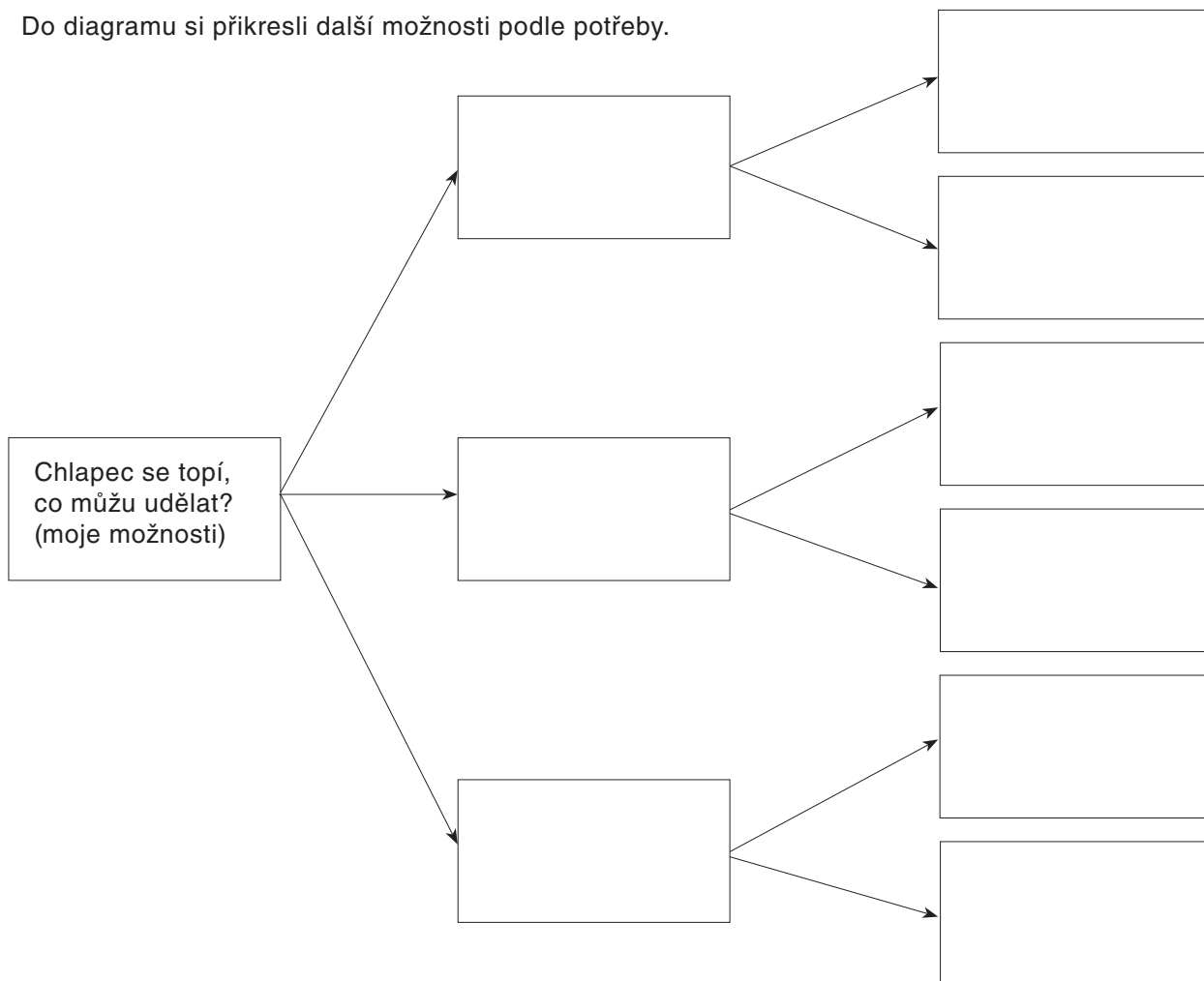
Přečti si příběh a zkus pomoci rozhodovacího diagramu zapsat své možnosti řešení:

Dneska byla ve škole nuda. Ještěže jsem domluvil na odpoledne tu schůzku. Těším se, že se s Katkou projdeme kolem řeky, kam skoro nikdo nechodí, budeme si povídat... A vezmu s sebou Peddyho, ať se trochu proběhne.

U řeky vážně nikdo nebyl, Peddy lítal kolem nás a nám bylo dobře. Najednou jsem si všiml, že po zamrzlé hladině běží malý kluk. Utíkal si pro tenisák. Kde se tu vzal, s kým tu je? Běží mi hlavou. Co když ten led praskne?

Ani jsem to nedomyslel, když se to stalo...

Do diagramu si přikresli další možnosti podle potřeby.

Ovlivní tvé rozhodování,

- když budeš sám/sama?
- když nebudeš umět plavat?
- když bude opodál ještě někdo druhý?
- když se bude jednat o chlapce jiné národnosti, jiné barvy pleti apod.?

JAK JSEM NA TOM JÁ(?)

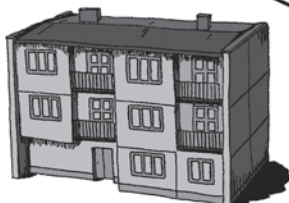
Představ si, že spokojeně bydlíš ve svém domečku/bytu. Vedle tebe je volné bydlení. Vyplň tabulku:

SOUSEDÉ	NECHCI JAKO SOUSEDA	NEVADÍ MI JAKO SOUSED	ZDŮVODNĚNÍ
RODINA S MNOHA DĚTMI			
TĚŽKÝ ALKOHOLIK			
PRAVICOVÝ EXTREMISTA			
LEVICOVÝ EXTREMISTA			
MUSLIM			
ČLOVĚK NEMOCNÝ AIDS			
ŽIDOVSKÁ RODINA			
HOMOSEXUÁLNÍ PÁR			
ROMSKÁ RODINA			
ČERNOCH			
VIETNAMCI			
SKUPINA UKRAJINSKÝCH DĚLNÍKŮ			
BÝVALÝ VĚZEŇ			
DROGOVĚ ZÁVISLÁ ŽENA			
CITOVĚ NEVYROVNANÁ OSOBA			

Rokujte v kruhu:

1. Jaké jsi měl/a důvody k odmítnutí nebo neodmítnutí sousedů, měl někdo podobné?
2. Jaké možnosti mají tito lidé? Mají právo na své svobody?
3. Do jaké skupiny/jakých skupin, týmů patříš ty? Jsou pro tebe důležité? Proč?
4. Jaké vlastnosti by člověk měl mít, aby dokázal žít v sousedství se všemi lidmi?
5. Dají se tyto vlastnosti trénovat a rozvíjet? Jak?
6. Jak by ses zachoval v situaci nechtěného souseda? Mohla by taková situace nastat?

ÚKOL: Vrať se k pracovnímu listu č. 1 – kartičky s články Všeobecné deklarace lidských práv. Znovu si je projdi a vyber pět nejdůležitějších. Svůj výběr porovnej s ostatními.

Příběh o námořnících z jachty Mignonette je z reálného života. Přemýšlej, co by se stalo, kdyby příběh měl jiný vývoj.

Co by se stalo, kdyby muži Námořnímu úřadu o zabití chlapce nic neřekli?

Jak by pravděpodobně žili po deseti letech, jak by se cítili po tom, co provedli?

Cítili by vinu? Proč ano? Proč ne?

Jak byste se zachovali, kdybyste byli kamarádi Richarda Parkera?

ZÁVĚR:

Bylo smysluplné vyměnit záchranu více lidských životů za jeden jediný, navíc nejistý?

Kdo jediný směl rozhodovat o této výměně, o životě R. Parkera?

LIDSKÝ ŽIVOT JSME POVINNI ZA VŠECH OKOLNOSTÍ CHRÁNIT.

ÚKOL: Udělej ve svém okolí (kamarádi, rodina, známí – aspoň u deseti lidí) průzkum názorů na otázku:

„Jaká práva považujete za svá přirozená práva?“

Výsledky průzkumu shromáždí a použij v diskuzi.

CITOVÉ KŘÍŽOVATKY

Vytvořte skupiny po čtyřech. Spojte čarami CIT + PODNĚT, který cit vyvolá, + REAKCI, kterou způsobí.

CIT	
1.	Radost
2.	Smutek
3.	Strach
4.	Hněv
5.	Očekávání
6.	Důvěra
7.	Znechucení
8.	Překvapení
9.	Naděje
10.	Starost
11.	Úlek

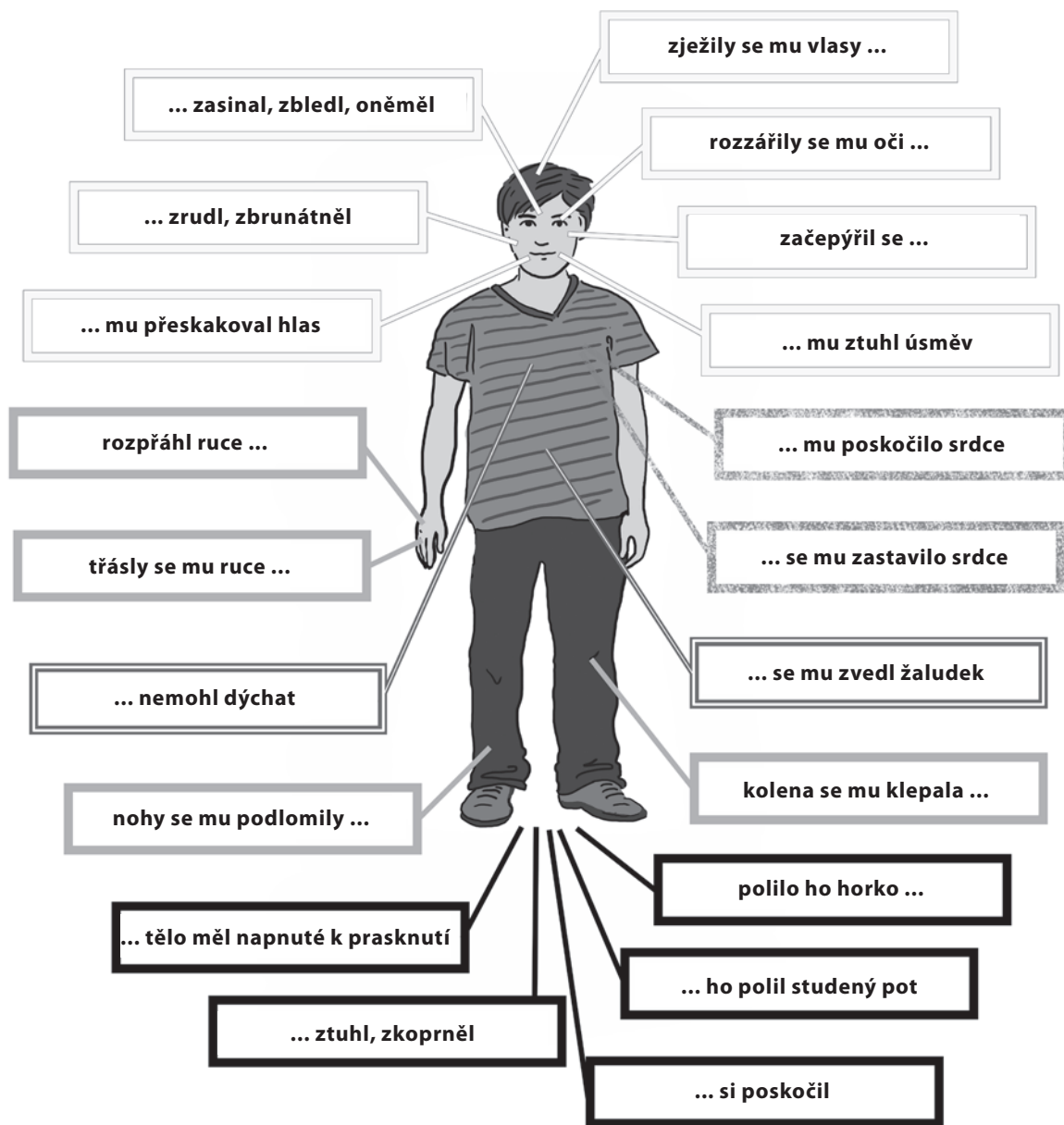
PODNĚT	
A.	Ztráta, neúspěch
B.	Nepříjemná věc nebo situace
C.	Překážka, nepřítel
D.	Silný neočekávaný podnět
E.	Neznámá, nejistá situace
F.	Nebezpečí, hrozba
G.	Očekávání zisku
H.	Zisk, úspěch
I.	Přátelství, přímé jednání
J.	Nečekaná situace
K.	Nejistota

REAKCE	
a)	Spolehnutí se na druhého
b)	Útok, agrese
c)	Orientace, získávání informací
d)	Únik, útěk, boj
e)	Uvolnění, úsměv
f)	Odstranění zdroje znechucení, únik
g)	Jiná emoce (strach, očekávání, radost...)
h)	Útěk, útok, znehybnění
i)	Napětí, úzkost
j)	Povzbuzení, dodání energie
k)	Pláč, apatie

CO NA TO MOJE TĚLO

Doplňte do rámečků, jaké emoce způsobují tělesné stavy a změny, pak počkejte na pokyn, sejděte se s někým ve dvojici a porovnejte spolu svá doplnění. Pak se na další pokyn znovu sejděte s další dvojicí a znovu porovnávejte. Snažte se najít co nejvíce různých variant, popřípadě doplňte další.

...TAK JE V LESE HLASITO

Zamysli se nad situacemi a doplň možné pocity druhé osoby, vyvolané tvým jednáním. Podle schématu v učebnici dokonči s kamarádem/kamarádkou vývoj situace a zahraj ji jako dramatizaci.

MOJE JEDNÁNÍ

BAVÍM SE VE VÝUCE,
VYRUŠUJI.

PŘÍKLADY

OSOBNÍ DOJEM, POCITY DRUHÉ OSOBY

UČITEL:

ZAPOMNĚLA JSEM JÍT
S KAMARÁDKOU DO
KINA.

KAMARÁDKA:

NECHCE SE MI UKLÍZET
POKOJ ZROVNA TEĎ.

MAMINKA:

MÁM VYSVĚTLIT POD-
VOD V ŽÁKOVSKÉ
KNÍŽCE.

UČITELKA:

MÁM HUDBU PŘÍLIŠ
HLASITĚ A NECHCI JI
ZTLUMIT.

(Doplň další.)

TÁTA:

SKRYTÉ ZLOSTI

HNĚV JE KRÁTKÉ ŠÍLENSTVÍ (CICERO)

Vytvořte skupiny a zamyslete se: ke zlosti a k agresivnímu chování mohou vést důsledky různých situací – pokuste se uvést konkrétní příklady ze života.

SKRYTÁ PŘÍČINA ZLOSTI	PŘÍKLAD
<p>Zlost jako snaha zvládnout smutek ze zklamání a odmítání</p> <p><i>Rozhněvat se na správnou osobu, ve správné míře, ve správnou dobu, správným směrem a správným způsobem – to není v moci každého a není to snadné. (ARISTOTELES)</i></p>	
<p>Zlost a agresivní chování z nudy a pocitu nepochopení, snaha upozornit na svoji nespokojivou situaci</p> <p><i>Kdo přemáhá svůj hněv, vítězí nad největším nepřítelem. (PUBLILIUS SYRUS)</i></p>	
<p>Hněv a zlost při překročení hranic lidských možností – vyjádření překročení hranice únosnosti</p> <p><i>Hněv dává sílu ruce jakkoliv slabé. (OVIDIUS)</i></p>	
<p>Hněv při sdělování vlastních potřeb a prosazování jejich uspokojení a při střetávání s požadavky druhých</p> <p><i>Neumíš-li ovládat hněv, začne on ovládat tebe. (SENECA ml.)</i></p>	

AŽ NAPOČÍTÁŠ DO DESETI

KDYŽ SE VZTAHY ZPŘETRAHÁJÍ KVŮLI HÁDKÁM,

SNAŽME SE TO NAPRAVIT SPRÁVNOU KOMUNIKACÍ.

PORADÍŠ MI, JAK MÁM POSTUPOVAT, KDYŽ SE NA NĚKOHO ROZZLOBÍM, CHCI TO ŘEŠIT A NECHCI JÍT DO KONFLIKTU?

Sestav postup pro kamaráda/kamarádku, co by měl/a dělat, když ho někdo rozzlobí.

Očísluj pořadí vět, v jakém bys poradil/a kamarádovi/kamarádce:

Dej kamarádovi/kamarádce možnost se také vyjádřit.

Na kamaráda/kamarádku nekřič, tím jen zvýšíš napětí. Zachovej chladnou hlavu.

Popiš kamarádovi/kamarádce chování, které je důvodem tvého vzteku. („Přeji si, abys nedělal/a...“, „Byl/a bych rád/a, kdybys přestal/a...“)

Řekni kamarádovi/kamarádce, co přesně tě rozzlobilo. („Vadí mi...“, „Štve mě, když...“)

Vyjádři svoje očekávání, že kamarád/kamarádka ukončí chování, které tě zlobí („Uvítám, když už nebudeš...“, „Budu rád/a, když přestaneš...“)

Třikrát se zhluboka nadechni, napočítej do deseti a vydej se za kamarádem/kamarádkou.

Zeptej se kamaráda/kamarádky, jestli ses srozumitelně vyjádřil/a, jestli pochopil/a, proč se zlobíš.

Buď připraven na to, že ti kamarád/kamarádka na tvůj hněv může říct: „Je mi to jedno.“, „Nechci.“, „Nebudu...“.

Doplň vlastní doporučení, radu:

A) BOJ? – NEBOJ!

Když nejsem připraven/a
do školy na výuku...

Když mám hovořit
s neznámými lidmi...

Když mě někdo hodnotí...

Když mám před sebou
důležité jednání...

Když mám mluvit před
velkou skupinou lidí...

Když mám někoho
hodnotit já...

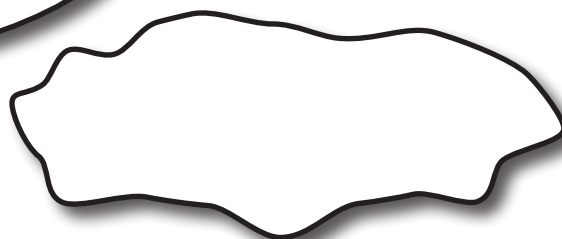
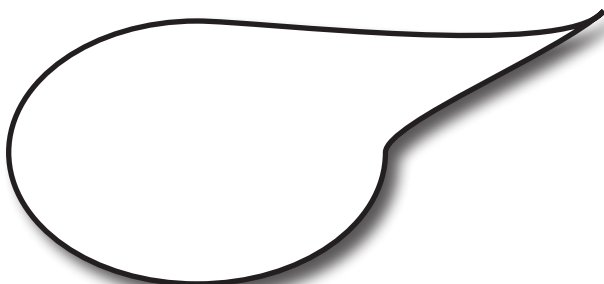
Mám-li řešit konfliktní situaci...

Když mám řídit
činnost druhých
a vést je...

Když se mi nedaří naplnit
své cíle a předsevzetí...

Když mám někoho požádat
o pomoc...

Doplň další situace, ze kterých máš strach:

Po vyplnění se zamysli nad tím, která z uvedených situací je pro tebe nejpříjemnější (očíslej 1) a která ti způsobuje největší pocit strachu.

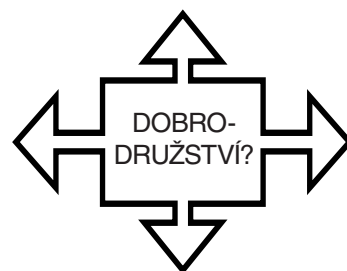
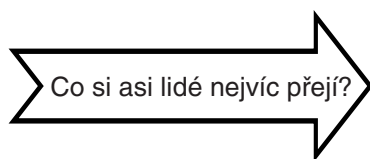
B) RADY PRO HORKÉ CHVÍLE

Doplň kontrolní seznam činností k překonávání strachu, čím bys chtěl/a strachu předcházet, jak si myslíš, že lze strach překonávat?

- Nebudu se stydět za svůj strach, protože nejde o slabost.
- Naučím se sdělovat pocit strachu někomu druhému.
- Budu se snažit co nejvíce využít strachu jako pobídky, ne jako brzdy svých činností.
- Budu se učit zvládat...
- Budu trénovat...
-
-
-
-

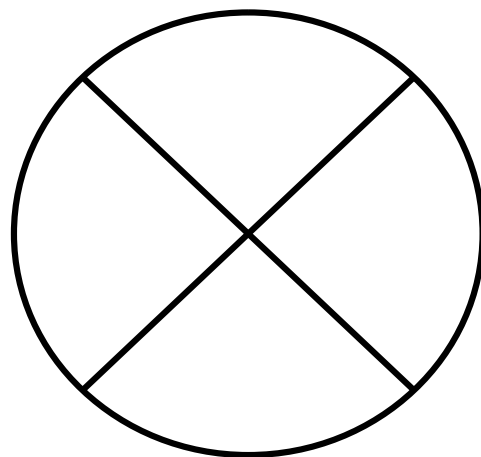
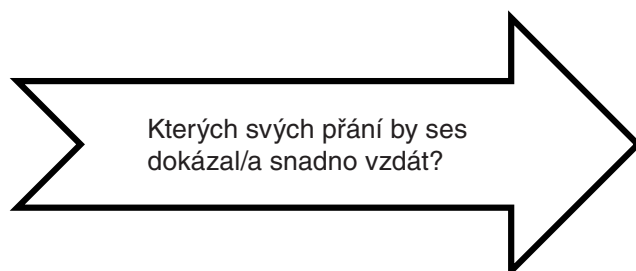
Vzájemně si se spolužáky sdělte obsahy svých seznamů a doplňte si do svých ty rady, o kterých si myslíte, že vám proti strachu pomohou.

Doplň vlastní symbol:

Doplň do částí kruhu:

Doplň, co si asi přejí/co si přeješ...

1. Malé děti si přejí...	12. Můj nepřítel si přeje...
2. Školní děti si přejí...	13. Můj učitel/Moje učitelka si přeje...
3. Jedinci mého věku si přejí...	14. Moji rodiče si přejí...
4. Dospělí si přejí...	15. Oheň si přeje...
5. Starší lidé si přejí...	16. Řeka si přeje...
6. Svět si přeje...	17. Vzduch si přeje...
7. Naše země si přeje...	18. Zeměkoule si přeje...
8. Růže si přeje...	19. Dříve jsem si přál...
9. Kočka si přeje...	20. Dnes si přejí...
10. Včela si přeje...	21. Snad si přejí...
11. Můj kamarád/Moje kamarádka si přeje...	22. Toužebně si přejí...

ASERTIVNÍ JEDNÁNÍ – TEST

1. Jsi schopen zahájit rozhovor s kterýmkoliv člověkem?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
2. Působí ti potíže udržovat rozhovor se spolužáky nebo známými?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
3. Působí ti potíže udržovat zrakový kontakt s člověkem, se kterým rozmlouváš?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
4. Víš, jak se máš zachovat, když tě někdo chválí?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
5. Umíš pochválit své známé, přátele nebo členy vaší rodiny?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
6. Máš obtíže s kritizováním svých známých, přátel nebo členů vaší rodiny?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
7. Umíš požádat své známé, přátele či příbuzné o službu nebo o pomoc?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
8. Umíš být otevřený a jednoznačný při vyjadřování svých pocitů navenek?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
9. Jsi při hrách bezprostřední, zapojuješ se dobrovolně?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
10. Snažíš se vyhnout určitým lidem nebo situacím z obavy před potížemi?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
11. Umíš se o své vnitřní pocity podělit s nějakým jiným člověkem?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
12. Pokud máš jiný názor než někdo, koho si vážíš, sdělíš mu své stanovisko?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
13. Máš obtíže se získáním slova v diskuzi ve větší skupině lidí?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne
14. Vadí ti, když tě někdo pozoruje při práci?	☐ Ano	☐ Spíše ano	☐ Spíše ne	☐ Ne

Vyhodnocení testu

	ano	spíše ano	spíše ne	ne
1.	3	2	1	0
2.	0	1	2	3
3.	0	1	2	3
4.	3	2	1	0
5.	3	2	1	0
6.	0	1	2	3
7.	3	2	1	0
8.	3	2	1	0
9.	3	2	1	0
10.	3	2	1	0
11.	3	2	1	0
12.	3	2	1	0
13.	0	1	2	3
14.	0	1	2	3

Hodnocení:**0–14 bodů**

Máš značné problémy v komunikaci s jinými lidmi a pravděpodobně se často dostáváš do konfliktních situací. Možná že si to neuvědomuješ nebo nejsi ochoten/ochotna si to připustit. Přemýšlej nad tím a porovnávej se sebou jednání druhých lidí, mnohemu se tak můžeš naučit.

15–28 bodů

Tvoje asertivní jednání nemá pevné „kramfleky“. Možná že se v některých situacích obáváš možných dopadů a raději volíš taktiku nátlaku nebo ústupu. Na oprávněné požadavky máš nárok, lze je prosadit, aniž druhým ublížíš. Život se skládá ze samých kompromisů.

29–42 bodů

Tvoje současné asertivní jednání je na dobré úrovni. Dovedeš obstojně asertivně jednat, nepotřebuješ už základní výcvik. Je zapotřebí v tomto způsobu jednání pokračovat a dále se v něm zdokonalovat.

A) NEPRAVDIVÁ ZRCADLA

Rozbité zrcadlo nevěstí nic dobrého. Ani pokřivené zrcadlo není k ničemu. Nakoukni do těchto zrcadel – myslíš, že ukazují pro tebe přijatelné výroky? Vyhledej asertivní právo, které napraví „pokřivený“ výrok ze zrcadla, a zalep rozbitou díru.

Schopný člověk přece chyby nedělá!	Sluší se to, tak to tak udělej!	Přece nemůžeš sám posuzovat své chování, myšlení a emoce!
Když jsi ten názor vyslovil, nesmíš ho přece změnit!	To přece ví už sedmileté dítě!	Přece mi musíš pomoci, je to morální povinnost!
To mi musíš vysvětlit, co tě k tomu vedlo!	Je nutné se přizpůsobit, když to chtějí!	To je nerozumné a nelogické, to přece nemůžeš udělat!
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> To jsi přece mohl vědět! </div>		

		Máme právo dělat chyby a být za ně odpovědní.	Máme právo dělat nelogická rozhodnutí.
Máme právo sami posuzovat své chování, myšlenky, emoce a nést za ně a za jejich důsledky odpovědnost.	Máme právo sami posoudit, zda a nakolik jsme odpovědní za problémy druhých lidí.	Máme právo říci: „Já nevím.“	Máme právo říci: „Já ti nerozumím.“
Máme právo nenabízet žádné výmluvy či omluvy ospravedlňující naše chování.	Máme právo změnit svůj názor.	Máme právo být nezávislí na dobré vůli ostatních.	Máme právo říci: „Je mi to jedno.“

B) PORADENSKÁ SLUŽBA

Hra: KDO PORADÍ? – Mylné výklady (pověry) asertivních práv už znáte. Nyní si vyzkoušíte poradenskou službu. Pracujte ve dvojicích. Každá dvojice prostuduje přidělené asertivní právo s komentářem a podle návodu poradí ostatním, jak se vyhnout tomu, aby někdo nevyužil asertivní právo proti nim.

1. právo: posoudit vlastní chování, myšlenky a pocity a mít za ně odpovědnost komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtete asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	pověra: nelze přece sám sebe posuzovat, to mohou jen větší autority manipulace: „Bývá zvykem to tak dělat a tak to dělá každý.“ as. reakce: „Ano, uznávám, že bývá zvykem to tak dělat, ale já to tak udělat nechci. Děkuji za nabídku.“ např.: Všichni si myslí, že..., takže ty nemůžeš...
2. právo: neposkytovat výmluvy a vysvětlení vlastního chování komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtete asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	pověra: být zodpovědný druhým lidem za svoje chování, povinně jej vysvětlit, omluvit manipulace: „To mi přece musíš vysvětlit, proč ses rozhodl jinak!“ as. reakce: „Nezlob se, ale je to moje rozhodnutí, které nechci zdůvodňovat, a nesu za něj plnou zodpovědnost.“ např. výběr programu na víkend
3. právo: posoudit vlastní odpovědnost za řešení problémů druhých komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtete asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	pověra: je nutné vždy vyjít vstříc, pomoci druhým je přece morální povinnost manipulace: „Teď se mě, prosím vás, na takovou drobnost neptejte, vidíte, že všechny za vámi zdržujete!“ as. reakce: „Chápu vaše vytížení, odejdu hned, jakmile mi odpovíte na můj dotaz.“ např. reklamace v obchodě
4. právo: změnit názor komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtete asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	pověra: jednou vyslovený názor se nemění, jinak to vypadá neseriózně manipulace: „To nemyslíš vážně, že si změníš jen tak názor!“ as. reakce: „Rozumím tvému rozhořčení, ale situace se změnila a já s novými informacemi navrhuji hledat nové řešení.“ např. termín večerky na školním výletě
5. právo: dělat chyby komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtete asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	pověra: chyby se nedělají, jinak by tě měl někdo kontrolovat manipulace: „Za tuhle chybu se musíte stydět!“ as. reakce: „Máte pravdu, že vznikla chyba, hned udělám vše pro nápravu a odstranění.“ např. pozdní příchod

6. právo: říci „Nevím.“	pověra: je nutné znát odpovědi na všechny otázky
komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtěte asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	manipulace: „Ty jsi přece takový znalec, ty to musíš vědět!“ as. reakce: „Nevím!“, „Nevím, ale mohu to zjistit.“ např. Co se stane, když... Co myslíš, co by se stalo, kdyby...
7. právo: nezáviset na dobré vůli a mínění druhých	pověra: je nutné se přizpůsobit, se všemi mít dobrý vztah, všichni tě musí mít rádi
komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtěte asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	manipulace: „Co by tomu řekli lidé, to přece nemůžeme udělat!“ as. reakce: „Máš pravdu, ostatní mohou třeba závidět, ale je to moje rozhodnutí a mám to promyšlené.“ např. vyhrožování – To si budu pamatovat!
8. právo: dělat nelogická rozhodnutí	pověra: nebýt nedokonalý, dělat jen logické věci, kterým rozumím
komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtěte asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	manipulace: „Teď znáte důvody pro uzavření této jedinečné smlouvy, takže já vám domluvím schůzku s bankéřem. Který den vám vyhovuje?“ as. reakce: „Děkuji, nechci, v případě zájmu si domluvím schůzku sám.“ např. nabídka telefonního operátora
9. právo: říci „Nerozumím.“	pověra: vytušit, umět předvídat i nevyslovené věci, číst z očí
komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtěte asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	manipulace: „Kdybys byl kamarád, tak bys šel se mnou a pomohl mi.“ as. reakce: „Nevěděl jsem, že jsi potřeboval pomoc. Měl jsi požádat, šel bych s tebou.“ např. úklid třídy
10. právo: říci „Je mi to jedno.“	pověra: snažit se být stále lepší až k dokonalosti, využít k tomu každou radu
komentář: <ul style="list-style-type: none"> • Přečtěte asertivní právo a pověru o něm. • Připravte si krátký rozhovor, ve kterém použijete věty z pravé části tabulky, a předvedte jej ostatním. • Znovu připomeňte obhájené právo. 	manipulace: „Udělej to tak, jak ti radím, tak to budeš mít nejlepší.“ as. reakce: „Dík za radu, ale já chci postupovat jinak.“ např. příprava večeře

Shostormovo dělení nachází prvky manipulace v devíti charakteristických stylech osobnosti. Zamysli se nad označením a charakteristikou stylu a pokus se k sobě přiřadit správné pojmy.

1. Diktátor

A. Řídí se tím, co je pro něj v dané situaci nejvýhodnější, tu náhle „zapomene“ či „onemocní“, obvykle nemá touhu vyniknout a plní jen jednodušší úkoly. Formulace: „Zapomněl jsem/nebylo mi dobře, můžete mi s tím teď rychle někdo pomoci?“

2. Chudáček

B. Manipuluje hrubostí, je pevně přesvědčen o své pravdě, nepřipouští kompromis, ani pouhou diskuzi, každého ukřičí, používá nadávky a výhrůžky. Formulace: „Nic měnit nebudu, o tom nediskutuji, jestli mne neposlechnete...“

3. Počtář

C. Neustále se stará o druhé, často proti jejich vůli. Sám ví nejlépe, co je pro ostatní dobré, ale zapomene se jich zeptat, jestli o to stojí. Typické zejména pro autoritativní rodiče. Formulace: „Zařídila jsem ti..., nedělej si starosti, já to udělám, to se ti bude líbit...“

4. Břečtan

D. Vystihuje ho výrok „nejhorší jsou nejhodnější lidé“, nechce nic pro sebe, jen pro dobro druhých, po vás chce jen „občas maličkost“, nezajímá ho váš názor. Je zastoupen především v osobě matky. Formulace: „Já ti nejlíp rozumím, jsem tu pro tebe, dělám to pro tvoje dobro, tak mi můžeš vyjít vstříc, udělat to pro mne...“

5. Drsňák

E. Odvolává se na autoritu a tradici, hojně využívá citáty. Bývá to často autoritativní šéf nebo otec rodiny, jeho zbraní bývá formulace: „Řekl jsem!“

6. Obětavec

F. Předstírá závislost na ostatních, rád je do značné míry zneužívá, aby se o něj starali. Trpí často hypochondrií a zdůrazňuje nepřízeň osudu. Formulace: „Bez vás to nezvládnou, nikdo nemá tak těžké úkoly jako já, nemohli byste...“

7. Poslední
spravedlivý

G. Zdůrazňuje, co ho znevýhodňuje, jaké má překážky, zakládá si na svém pocitu méněcennosti. Svou jakoby neschopností zastírá neochotu, nepříjemné úkoly „neslyší“. Formulace: „To já nedokážu, to po mně nemůžete chtít...“

8. Opatrovatel

H. Manipuluje silou, ale zároveň nabízí určitou ochranu a záštitu. Udělá pro vás leccos, vy ale nesmíte udělat nic, s čím nesouhlasí. Jeho heslem je: „Kdo nejde se mnou, jde proti mně.“ Tento typ manipulace se často používá v politické sféře. Formulace: „Pomůžu ti, ale ty pro mne uděláš..., podpořím tě, když ty se za mne přimluvíš..., ochráním tě, ale jestli mne podrazíš...“

9. Mafián

I. Neustálou kritikou ve svém okolí vyvolává pocit viny, nedostatečnosti, své chyby ale přehlíží, považuje se za bezchybného. Typický především pro mužské pohlaví. Formulace: „Takovou chybu bych já nikdy neudělal, všichni jste nemožní, všechno musím dělat já...“

MANIPULÁTORSKÉ BUDÍKY

Manipulátoři v našem okolí se nás vědomě i nevědomě snaží přesvědčit o svých pravdách, a je jen na nás, zda se jim dokážeme včas vyhnout nebo se jim alespoň účinně bránit. Vytvořte skupiny a doplňte podle smyslu manipulačních vět, jaký pocit tyto věty budí v člověku. Nedokončené věty zkuste dokončit. Potom vytvořte možnosti asertivních odpovědí na dané reakce. Nezapomeňte, že i mlčení někdy může být asertivní odpovědí.

1. Manipulace budící pocit..... :

- a) „Každý by to pochopil, ale ty...“
- b) „Všichni už jsou hotoví, zatímco ty...!“
- c) „Ostatní ve třídě už splnili úkol naprosto jasně, ale ty...?“

2. Manipulace budící pocit..... :

- a) „Co by tomu, co děláš, asi řekla matka...“
- b) „Tohle si asi nenechám pro sebe...“
- c) „Příště si rozmyslím, jestli se obrátím zrovna na tebe...“
- d) „Co bys dělala ty na mém místě?“

3. Manipulace budící pocit..... :

- a) „Už tu s tebou sedím hodinu. Místo toho jsem mohl...“
- b) „Radši ani nemyslet, kvůli komu jsem na tom takhle!“
- c) „Všichni ostatní by mi pomohli, tak bys taky mohla.“

Vytvořte skupiny po čtyřech a v následujících situacích navrhnete řešení kompromisem. Vývoj situace a řešení můžete zdramatizovat a předvést ostatním.

Použijte následující kroky:

a) vyjádřit pochopení, b) sdělit názor a možnost případného ústupku, c) vyslechnout názor protistrany a možnost případného ústupku, d) hledat vzájemně přijatelný kompromis

SITUACE 1

David a Martina jsou dvojčata a rádi sportují, problém je však v tom, že Davida baví zimní sporty, kdežto Martina miluje léto. Od babičky s dědou dostali společně nějaké peníze, které se rozhodli využít na svoje koníčky. Problém nastal při rozhodování, zda je použít na nový snowboard pro Davida nebo na nové kolo pro Martinu. Oba si chtěli pořídit na příští sezonu nové vybavení, ale žádný nemá dostatek svých prostředků. Co jim poradíte?

Zapište možnosti:

SITUACE 2

Petr a Jana jsou spolu teprve necelé dva roky. Jana by z města ráda každý víkend jezdila k rodičům na venkov, kde je příroda, les a prostorný dům. Petr by nejráději každý víkend nahodil batoh na záda a šel se toulat do přírody třeba pod širák. Toho se Jana bojí, Petr zase nechce jen vyměnit byt za dům, i když na venkově. Poradíte jim s jejich soužitím?

Zapište možnosti:

SITUACE 3

Plánuje se školní výlet. Zhruba polovina třídy je pro návštěvu zámku a pak hurá rozchod ve městě. Zbytek se rozčiluje, že je to nebaví, chtějí mimo město, ven, vzít si balon a něco si zahrát, aby je nemusel pořád někdo umravňovat, že jsou hluční apod. Třídní je bezradná, co s takovou situací? Poradíte?

Zapište možnosti:

„NA LAMPÁRNĚ“

Už se vám někdy stalo, že vám někdo řekl, že stěžovat si můžete na nádraží na lampárně?

Aby stížnost, se kterou chceme uspět, nebyla takto předem odsouzena, měla by mít potřebné náležitosti.

Ve dvojicích vytvořte písemnou stížnost na pozdní a nekvalitní dodávku pracovního sešitu objednaného v internetovém knihkupectví, text doplňte podle vlastní úvahy.

Knihkupectví _____

Zásilkové oddělení

Slunečná 658

985 21 Pohodovice

V _____ dne _____

Stížnost na _____

Protože pracovní sešit přišel se zpožděním a je navíc nekvalitně natištěn (strany 5 a 6 jsou neúplné), posílám vám jej zpět a...

S pozdravem _____

Představte si, že žáci vedlejší třídy si přijdou stěžovat, že jim někdo polil dvě aktovky v první lavici u okna. Sedněte si do kruhu, doprostřed dejte prázdnou židli. Nyní se pokuste přijmout a řešit vznesenou stížnost za imaginární spolužáky na prostřední židli, ke kterým stížnost míří. Kdo má odvahu, může si na židli sednout.

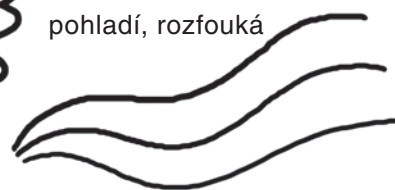
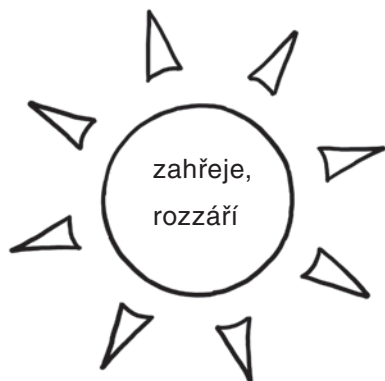
Dobrovolníci si naopak mohou zahrát stěžovatele.

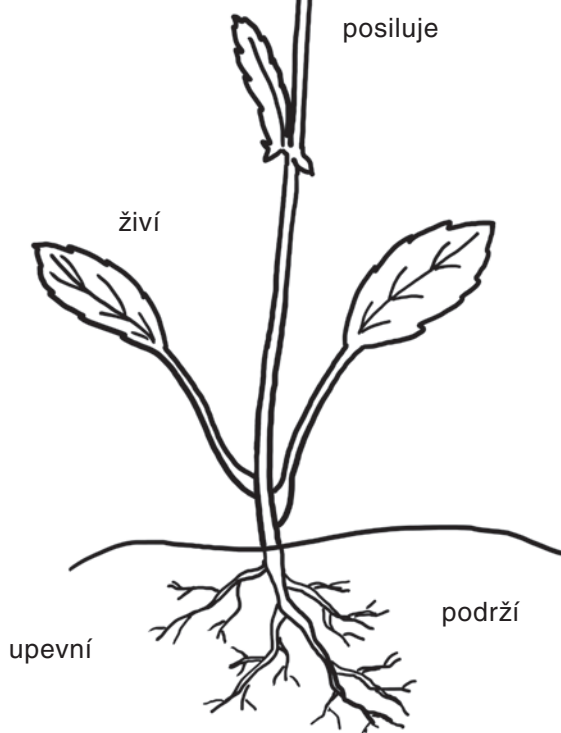
Láska nás provází životem v různých podobách, směřuje k různým objektům, objevuje se v různých situacích.

Do otázky CO LÁSKU...? doplň pojmy z obrázků a odpověď zapiš vlastními slovy, nebo se inspiřuj v nápovědních rámečcích (vpisuj do paprsků, kapek, okvětních lístků atd.).

důvěra
trpělivost
tolerance
soudržnost
snášitelnost
ohleduplnost
otevřenost
empatie
... doplň další

mít čas pro sebe
neopouštět své přátele
poznávat se
nespěchat
... doplň další

pohled do očí
polibek
pohlazení
společné zájmy
společní přátelé
držení se za ruce
... doplň další

Dospívání je obdobím plným problémů, otázek a nových situací. Základem pro zvládnutí těchto situací je dostatek správných informací o lidské sexualitě, odpovědný přístup k partnerskému životu a sexuálnímu chování.

Oslov své spolužáky a najdi mezi nimi někoho, kdo:

(do volného pruhu zapiš jméno a k otázce odpověď dotazovaného)

1. zná různé způsoby účinné regulace početí;	2. si myslí, že interrupce není vhodné řešení ukončení těhotenství;	3. ví, na koho se zaměřuje člověk s pedofilní sexuální orientací;
Které?	Proč?	Na koho?
4. zná způsoby přenosu viru HIV;	5. si myslí, že dívka může při prvním pohlavním styku otěhotnět;	6. si myslí, že sexuálně přenosné choroby se dají léčit;
Které?	Proč?	Jak?
7. ví, který den cyklu dochází k ovulaci;	8. ví, jak manželé, kteří nemohou mít děti, mohou řešit tuto situaci;	9. si myslí, že by bylo vhodné zvýšit věkovou hranici legálnosti pohlavního styku.
Který?	Jak? Kam se obrátí?	Proč?

Pozn.: Hledej tak, abys u každé otázky měl/a jméno a odpověď někoho jiného.

Souhlasíš se všemi zjištěnými názory? Pokud ne, napiš svoje vlastní:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MUŽI Z MARSU A ŽENY Z VENUŠE

Toto označení mužů a žen má naznačit rozdílnost chápání, vnímání a reagování každého z obou pohlaví.

V prožívání sexu jsou mezi dívkami a chlapci velké rozdíly. Důsledky těchto rozdílů jsou velmi významné. Pokud jsou dospívající s nimi seznámeni, lépe pochopí své **výsadní právo rozhodnout se** k pohlavnímu životu bez pocitu manipulace okolím, **nenechat se přemoci touhami**, protože silná osobnost se dokáže ovládat, a se začátkem sexuální aktivity **vyčkat** do doby citové vyzrálosti a vnitřní stability.

♂ MARTANÉ	♀ VENUŠANKY
Chlapec ve vztahu přemýšlí spíše o tělesném kontaktu než o lásce a citu.	Dívka více touží po lásce a citu než po tělesném uspokojení.
Chlapec si chce vzít dívku, která si zachovala svou cudnost a panenství.	Chlapce, s kterým došlo k důvěrnému sblížení, si dívka přeje mít ráda a touží si ho vzít.
K důvěrné schůzce s dívkou nepotřebuje chlapec ani mnoho času, ani speciální místo.	První důvěrný kontakt s chlapcem ovlivní sexuální život dívky na celý život.
Chlapci jsou vášnivější a v intimních projevech postupují rychleji.	Dívky jsou pomalejší, rozvážnější při rozhodování o zahájení sexuálního života.
Chlapci touží prožít s dívkou sexuální uvolnění, přičemž na lásku vůbec nepomyslí.	Dívky touží po něžnosti, citu, velké lásce a sexualita je jen vyjádřením této lásky.
Chlapci po získání přízně dívky hledají potěšení jinde.	Dívka musí mít v oblasti sexu víc rozumu.
Chlapec je „dobyvatel“, musí na dívku naléhat.	Dívka má výsadní právo říct „ne“ na chlapcovo naléhání.
Chlapec nechce dlouho čekat na sex, žádá „důkaz lásky“, nebo volí rozchod.	Dívka, která odmítne sex, získá u chlapce větší respekt.
Chlapec reaguje na zrakové vjemy a představy – na to, co vidí, co si dokáže představit.	Dívka reaguje na citový vztah a na dotyk – na to, co cítí, jak se k ní chlapec chová.
Chlapci jsou více zaměřeni na sexuální zážitky.	Dívky jsou zaměřeny více na osobnost partnera a vzájemný vztah.

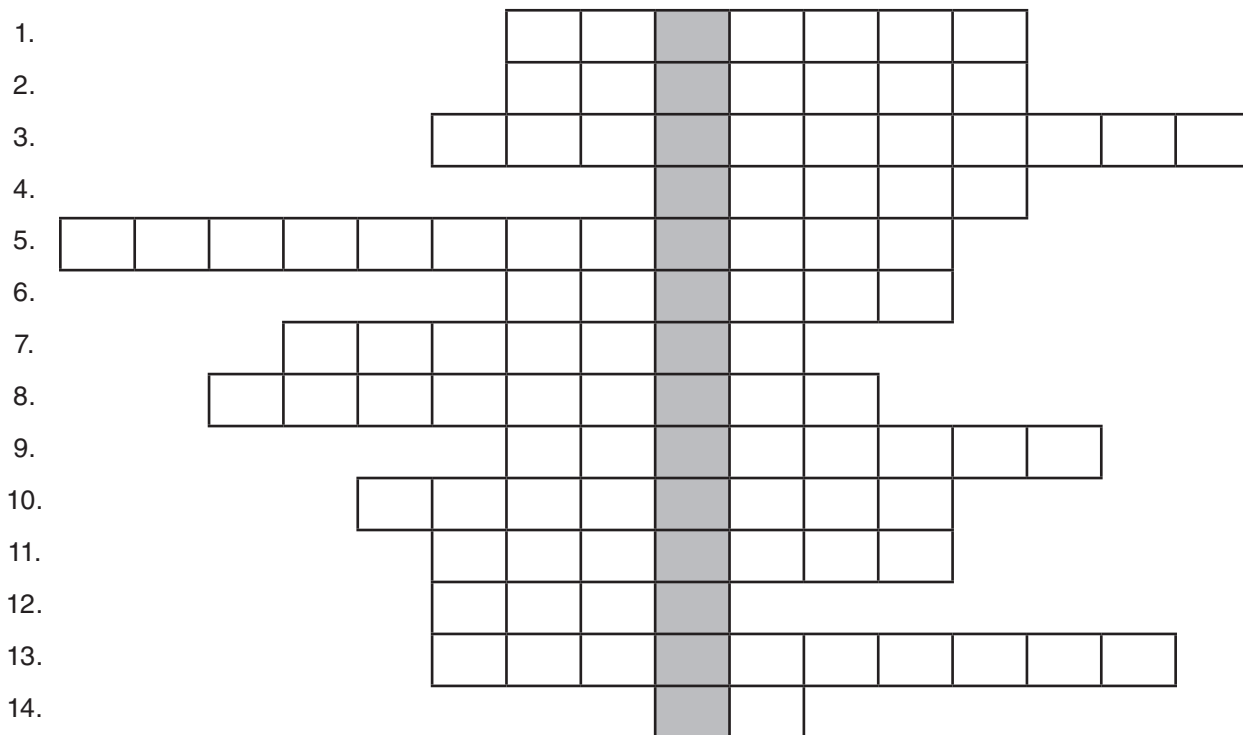
Přečti si texty v obou sloupcích a křížkem si **označ** ty výroky, se kterými souhlasíš. Doplň další možnosti rozdílného přístupu k sexu a životu. Pak vytvoř s ostatními 3- až 4členné oddělené skupinky dívek nebo chlapců a **sdělte si** uvnitř skupin vaše výběry a důvody k nim. Následně se spojte do větších skupin, tentokrát smíšených, a **porovnejte si**, jak dívky a chlapci označovali výroky a u kterých výroků jste se shodli s opačným avím.

Zjistěte, na základě čeho vznikly **symboly** ?

Zahájení sexuálního života vyžaduje zodpovědnost. Jedno nepromyšlené rozhodnutí může člověka poznamenat na celý život.

V křížovce využij své znalosti pojmů z přírodopisu a výchovy ke zdraví o tělovědě a sexuální výchově.

1. období dospívání
2. mužská pohlavní buňka
3. kondom
4. narození dítěte
5. ochrana před otěhotněním
6. oplodnění lidského vajíčka
7. látky produkované žlázami s vnitřní sekrecí (vyměšováním)
8. splynutí vajíčka a spermie
9. párová ženská pohlavní žláza, v níž dozrávají pohlavní buňky
10. příjemný emoční stav vznikající při sexuální aktivitě
11. ženská pohlavní buňka
12. syndrom získaného selhání imunity
13. umělé přerušení těhotenství
14. chromozomy, které rozhodují o pohlaví ženy

Napiš krátkou úvahu na téma z tajenky.

.....

.....

.....

.....

A) CO V MLÁDÍ POCHOPÍM

Kamarádi tě pozvali na chatu, kde bude probíhat oslava narozenin.

- a) Raději nikam nepůjdeš, ani rodiče nepožádáš, ale řekneš jim o tom?
- b) Vymyslíš si náhradní historku, abys mohl/a ven?
- c) Zeptáš se přímo některého z rodičů, zda se můžeš účastnit?
- d) Jiné:

Vyber si odpověď a zapíš svůj názor:

Jaké jsou rodičovské „nabídky“ dítěti v případě tvého výběru?

A jaká jsou „očekávání“ dětí od rodičů?

----- zde oddělte -----

ZÁVĚREČNÉ SROVNÁNÍ MYŠLENEK

Co si odnesu do svého budoucího života z poznatků o sexuálním životě, získaných v rodině?	Jaké informace mi poskytla výuka ve škole?
Jaké informace jsem si vyhledal/a jinde (literatura, internet, film atd.)?	Jakou roli v získávání poznatků o sexu a pohlavním životě hrají u mne kamarádi?
MŮJ NÁZOR na zahájení pohlavního života a sexuální aktivitu:	

B) MLÁDÍ – ČAS PŘÍPRAVY NA LÁSKU

Sportovec, který odmítá trénovat a začne závodit předčasně, brzy zjistí, že nestačí se silami, a vypadne ze hry.

Malíř, hudebník, který odmítá nejdříve se naučit svému umění a chce hned tvořit, se odsuzuje k podprůměrnosti.

Velmi se mýlí mladý člověk, který pospíchá a nechce se na lásku nejdříve připravit: ztroskotá a ohrozí stálost své budoucí jednoty.

Příprava na maturitu trvá čtyři až osm let, osm až deset semestrů trvá získání vysokoškolského titulu. Proč nechceme připustit, že i příprava na lásku vyžaduje delší čas?

Abys postavil dům rychleji, můžeš

- vynechat kopání základů;
- položit střechu na nižší zdi;
- natřít omítnuté zdivo, které je ještě vlhké;

a přitom se vysmívat přátelům, kteří potřebují delší čas na to, aby důkladně dokončili svůj pevný, prostorný a úhledný dům.

Avšak ze stěn tvého nízkého příbytku brzy vystoupí vlhkost a první bouřka s ním otřese nebo ho docela zničí.

Když jen pro své uspokojení předčasně přijímáš časté a krátké lásky, budeš mít dočasně dojem zdánlivého dozrání – to je ta střecha na nedokončených zdech, falešný lesk nátěru na vlhké omítce. Buduješ tak labilní, rozkolísaný domov, který nebude mít potřebný prostor a rychle ztratí lesk novoty.

Když tě okouzlují hloubka ducha, září na tebe lesk milé tváře, když tě vzrušuje krása těla, nevztahuj ruku, abys uchopil, ale využij tuto v sobě uvolněnou sílu, aby ses v tichosti připravoval na sebedarování a přijetí.

MLÁDÍ tvého těla a celé tvé bytosti je znamením, že je čas připravit se na lásku.

Cvičit se v lásce neznamená dělat opakované pokusy, ale znamená to:

- mít úctu k sobě a úctu k ostatním, abys byl schopný mít hlubokou úctu k tělu a osobě druhého,
- obohacovat svou bytost, abys byl schopný obohatit druhého,
- „dobýt“ sebe, aby ses mohl darovat druhému,
- zapomenout na sebe, abys druhého neuchvátil pro sebe, ale otevřel se mu,
- přijmout druhého,
- pochopit druhého,
- svěřit se druhému.

Mladý příteli, chceš-li mít skutečný úspěch v lásce, rychle se uč milovat všechny své bližní.

Mezinárodní kalendář ploché dráhy způsobil v Pardubicích střet s tradičním dostihem.

Více než stoletá tradice Velké pardubické je narušena. Už 122. ročník le-

gendárního dostihu se uskuteční místo obvyklé druhé říjnové neděle o den dříve. Pořadatelé ustoupili mezinárodnímu plochodrážnímu kalendáři. Druhý víkendový den v Pardubicích proběhne tradiční Zlatá přilba.

Kolize přináší problémy i finanční ztráty. Už v pátek, kdy se závodíště

v Pražské ulici začne plnit účastníky Velké a rámcových běhů, je hned v sousedním motoareálu ve Svítkově na programu závod o Zlatou stuhu juniorů. V sobotu se pak finále mistrovství světa jezdců do 21 let uskuteční přímo proti velkému svátku českého turfu.

Češi se k penězům na takzvaných vkladních knížkách na doručitele, které tradičně vydávala Česká

spořitelna, moc nehlásí. Možnost výběru podle deset let starého zákona skončí 31. prosince. Koncem září ale stále bylo 2,31 miliardy korun na 2,53 milionu knížek.

Nevyzvednuté peníze připadnou České spořitelně.

Banka včera HN potvrdila, že oproti jejím odhadům z letošního června postupují výběry pomaleji. Aktuálně se už proto chystá převést víc z nevybraných peněz do nově založené nadace na podporu vědy a výzkumu.

Jamajský sprinter Usain Bolt, šestinásobný zlatý medailista z olympijských her, v japonském městě Jokohama odstartoval kampaň na supersport Nissan GT-R. Jde o spojení nejrychlejšího muže planety s jedním z nejrychlejších sériově vyráběných vozů na světě (jezdí až 310 km/h). Součas-

tí kampaně bude i dražba unikátního vozu Bolt Gold GT-R na aukční síni eBay, jejíž výtěžek chce Bolt věnovat na rozvoj vzdělání a kulturního zázemí pro mládež na své rodné Jamajce. Specifikaci auta zatím firma tají. Jisté ale je, že má některé prvky interiéru vyvedeny ve zlatě a je na něm sportovcův podpis. A také to, že za něj majitel bude muset dát o hodně více než 2,5 milionu korun, což je základní cena Nissanu GT-R v Česku. Bolt je v současnos-

ti z atletů vůbec nejhodnotnější marketingovou značkou – londýnské finále běhu na 100 metrů hlavně díky němu sledovaly čtyři miliardy lidí. Jeho roční příjmy jsou odhádovány na 20 milionů dolarů a po letošní olympiádě jdou nahoru. Jen od německého výrobce sportovního vybavení Puma inkasuje ročně podle odhadů 10 milionů dolarů. Puma už ale naznačila, že si další prodloužení smlouvy, která vyprší příští rok, zřejmě nebude

- Bylo těžké vymyslet ke článkům titulky?
- Jaký byl rozdíl ve tvorbě titulků pro různá média?
- Přiblížili jste se svým titulkem ke skutečnému nadpisu článku?
- Jak jste se ve skupině dohodli na formulacích?
- Cítíte odpovědnost za myšlenku vnesenou do nadpisu?
- Který článek je nejvíce faktický/názorově neutrální?
- Je možné psát názorově neutrální texty?

ŽIVOT S REKLAMOU 1

Sleduj během týdne několik různých pořadů a zapiš si, jaké reklamy jsou během nich uváděny. Zapiš si:

- co propagují (výrobek, zážitek, službu atd.),
- jakým způsobem (humor, nadsázka, krása, zábava, spokojenost, zdraví, úspěch, snadné cesty, barvy, hudba, zážitek, ohromení, strach, závist atd.),
- jaká je cílová skupina (děti, studenti, ženy, muži, rodiny, podnikatelé, nemocní atd.),
- zda je jejich působení etické (posuzování vzhledu, společenského postavení; nejsme nic, když nemáme to a to; člověk utratí těžce vydělané peníze za něco, co vůbec nepotřebuje; když je problém, alkohol pomůže; když něco chceš, tak si to vezmi; násilí apod.).

reklama (název)	stručný popis	v jakém pořadu	co propaguje a jakým způsobem	cílová skupina	etické nebo neetické vyjádření
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

SVĚT BEZ REKLAMY

Ve skupinách se zamyslete a zformulujte názor na to, jak by podle vás vypadal svět bez reklamy.

- Přineslo by takové opatření více škody, nebo užitku?
- Má smysl reklamu zakázat?
- Dá se odhadnout, na co asi vznikla první reklama a kdy?

A) VĚŘTE – NEVĚŘTE

Zapiš příklady televizních pořadů za poslední měsíc a zařaď je do předepsaných filmových kategorií (pokud si nevzpomeneš, vezmi si časopis s televizním programem).

Vyber, zda pořad popisuje realitu, nebo pseudorealitu.

Do volných řádků zapiš pořady, které nedokážeš zařadit.

filmová kategorie (druh, žánr)	název pořadu	realita, fakt	pseudorealita, fikce
akční			
detektivní			
historický			
válečný			
katastrofický			
komedie			
western			
sci-fi			
fantasy			
kreslený			
animovaný			
pohádka			
dokument			
reportáž			
zpravodajství			
reality show			
reklama			
videoklip			
sitcom			

U některých pořadů můžeš najít zkratku **PP**. Znamená „product placement“. Vyhledej ve slovníku cizích slov nebo na internetu jeho definici a pokus se jej objevit v některém z pořadů.

Doplň věty:

Akční filmy sleduji...	
Agresivní momenty ve filmu...	
Nemám rád agresivní scény, které ukazují...	
Když je ve filmu agresivní scéna,...	
Na parodie na rvačky se dívám...	
Zavírám oči a nedívám se na scény...	
Bojím se, když se ve filmu objeví...	
Nelíbí se mi, když ve filmu ubližují...	

SOUHLAS ☒ NESOUHLAS ☒

Násilí a agrese jsou dnes v každém filmu.

☐

Žádné násilí není legrační.

☐

Ve filmu rány nebolí.

☐

Hlavním obsahem zpravodajství jsou útoky, války, ohrožení.

☐

MYŠLENKOVÁ MAPA

AGRESE V MÉDIÍCH A JEJÍ VLIV
NA CHOVÁNÍ KONZUMENTŮ

HLEDÁM V SOBĚ I KOLEM SEBE

Zapiš do první tabulky informace zjištěné o vybrané osobnosti a do druhé zapiš informace o sobě.

JMÉNO OSOBNOSTI	
ČÍM SE V ŽIVOTĚ ZABÝVÁ/ZABÝVALA?	
ŽIVOTNÍ NÁZOR, HESLO, MOTO:	
JAKÝ MĚLA POSTOJ K ŽIVOTU?	
PROJEVY PROSOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ:	

MOJE JMÉNO	
ČÍM SE CHCI V ŽIVOTĚ ZABÝVAT?	
MŮJ ŽIVOTNÍ NÁZOR, HESLO, MOTO:	
JAKÝ JE MŮJ POSTOJ K ŽIVOTU?	
MOJE PROJEVY PROSOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ:	

Proč jsem si vybral/a tuto osobnost?

Máme něco společného?

V čem jsme rozdílní?

Může být tato osobnost mým vzorem? V čem?

A) HÁDANKY – PŘÍSLOVÍ

1.

stromy	my	sázeli,	Lidé	pro	těž.	nás	sázejme
--------	----	---------	------	-----	------	-----	---------

2.

se	služby	Přátelské	neúčtují.
----	--------	-----------	-----------

3.

poznáš,	když	ti	prolomí	Až	pod	přítelem.	kdo	se	je	tebou	led,
---------	------	----	---------	----	-----	-----------	-----	----	----	-------	------

4.

když	topení,	přítel	přinese	sněhem.	Dobrý	svět	zapadne
------	---------	--------	---------	---------	-------	------	---------

5.

asedijPřítelijuhýokžítobatrepomocimnhuákihzzétřebalkfotgxowthuzícíčeskijklepůlnocigertitéha.

6.

RetsuiPklamKomuJlseButnenínysdášorady,běkhýštomuAskálneníůpolíchjukipomocizývertužíděk.

7.

DUjinklofvýčKoněaermůžeshříkršpřivéstawíkmxvodě,oúnísáaleřhunapítzrýsáhlůsejmálmusíd-čerpénsámgujýfrt.

8.

ZiklobůVšehobeRtýnechám,trávkodeužFiakldrntamoěšeklijáspěchámuží.

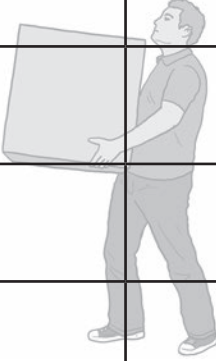
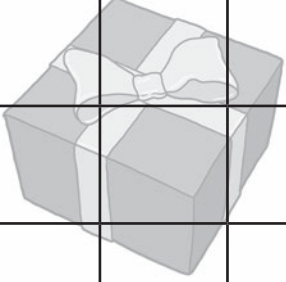

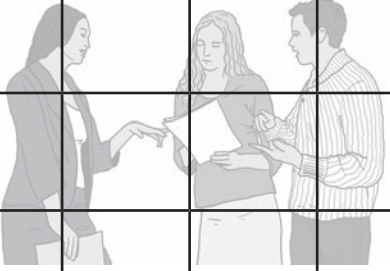

B) DENNĚ ASPOŇ JEDEN ČIN

Prosociální chování nás nenavštíví jako krásný den, nepotká nás jako dobrý přítel, musíme o něj usilovat, trénovat ho, vnímat okamžiky, kdy můžeme svou nabídku prosociálnosti uplatnit.

Do tabulky zapisujete **během jednoho týdne**, komu se vám podařilo prokázat vstřícný čin bez očekávání odměny a co konkrétně to bylo; např. pondělí: půjčila jsem sestře tričko, které se jí líbí, přinesla jsem babičce velký nákup.

DEN:	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	počet činů
KOMU, KOHO:								
poskytnu fyzickou pomoc								
poskytnu fyzickou službu	babička nákup							
daruji, půjčím, rozdělím se	sestra tričko							
poradím								
vysvětlím								
potěším, povzbudím smutné a utrápené								
pozitivně hodnotím, posílím sebeúctu								
naslouchám se zájmem, soustavně								
snažím se chápat								
jsem empatický/á								
jsem solidární k situaci, stavu druhých								
dohodnu se ve skupině v atmosféře svornosti								
počet činů								

A) TABULKA A OSNOVA PRO ZPRACOVÁNÍ

členové skupiny:	1.	3.	5.
skupina (označení):	2.	4.	6.
osnova (části prezentace)	materiál (naše poznámky)		zpracovatel (zodpovídá)
název charitativního projektu, organizace:			
místo (země, oblast), pro kterou je pomoc určena:			
informace o zemi, do níž pomoc míří (poloha, rozloha, počet obyvatel, státní zřízení, vlajka, zemědělství, průmysl, školství, náboženství, kultura, cestovní ruch, postavení mužů a žen ve společnosti, rodina a její soužití...):			
cílová skupina (ke komu pomoc směřuje):			
náplň činnosti (na co se poskytovatel pomoci zaměřuje a proč):			
kontakty (telefony, www, e-mail, kontaktní místa a osoby...):			
další:			

prezentující skupina (označení)	forma prezentace, název (PowerPoint, panel, plakát)	doba a místo vystoupení, umístění panelu, plakátu (datum, čas, vyučovací hodina, učebna, vestibul, chodba)	cílová skupina (třída, skupina žáků, rodičů)

HODNOCENÍ PRÁCE VE SKUPINĚ

Hodnoticí škála: 1 až 5 (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)

skupina: členové:	zpracování úkolu (kvalita, originalita, úprava, obsah, technické zpracování, úroveň přednesu...)	přístup k práci (dodržení termínů, splnění za- dání, kreativita, odpovědnost, spolupráce, vstřícnost, podíl na organizaci vystoupení...)	celkové hodnocení
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
skupina celkem			

PENÍZE, PENÍZE, PENÍZE...

„Neznalost zákona neomlouvá.“ Máš alespoň částečné znalosti z oblasti finančnictví? V testu vyber ke každé situaci odpověď, kterou podle tvého názoru považuješ za nejvhodnější.

1. Jsi v pojišťovně a zaměstnanec pojišťovny ti předloží k podpisu smlouvu na životní pojištění; jak se zachováš?

- Zběžně ji projedu očima, protože vše musí být podle zákona správně, a podepíšu ji.
- Důkladně si smlouvu přečtu, v případě nejasnosti se zeptám zaměstnance pojišťovny a poté ji podepíšu.
- Smlouvu si vezmu domů a proberu ji společně s odborníkem. Poté ji, v případě, že vše bylo v pořádku, přinesu podepsanou zpět na přepážku.

2. V obchodě narazíš na vysněné zboží (šaty, mobil...) s 50% slevou. Ale minulý týden sis koupil/a značkové boty a utratil/a za ně větší část svých úspor. Co tedy uděláš?

- Nekoupím si nic, dokud opět nebudu mít na účtu dostatečnou rezervu.
- Samozřejmě si to koupím. Taková cena už by se nemusela opakovat. Kdyby něco, tak můžu jít do kontokorentu.
- Koupím si to. Příští měsíc se trochu uskromním a rezervu znova doplním.

3. Máš založené stavební spoření, které ti tento rok končí; co si smíš za peníze našetřené na stavebním spoření koupit?

- Cokoliv, ale než je utratím, tak se pořádně rozmyslím, za co.
- Můžu koupit pouze byt, dům nebo pozemek, případně materiál na rekonstrukci bytu či domu.
- Peníze můžu použít jen na plánovanou nebo již zahájenou stavbu – je to přece stavební spoření.

4. Nedávno ti bylo 25 let a právě jsi nastoupil/a do svého prvního zaměstnání na plný úvazek. Jako benefit ti zaměstnavatel nabídne příspěvek na penzijní připojištění ve výši 50 %, měsíčně by sis však musel/a sám/sama platit 1 000 Kč. Co ty na to?

- Skvělá nabídka, to беру!
- Tisícovka je moc. Radši si založím vlastní připojištění a budu platit něco mezi pěti a osmi stovkami.
- Penzijní připojištění? Vždyť je mi teprve 25. O to se začnu starat až někdy po čtyřicítce.

5. Chtěl/a by sis vzít hypotéku, ale vůbec se neorientuješ v současné nabídce bank. Co uděláš?

- Jeden kamarád si ji nedávno vzal, tak se ho zeptám. Ten určitě bude vědět.
- Zkontaktuji se s nezávislým finančním poradcem, aby mi porovnal nabídku jednotlivých bank a doporučil mi pro mě tu nejvýhodnější.
- Zajdu na pobočku „své“ banky, kde si nechám poradit od hypotečního poradce.

6. Nečekaně zdědíš 100 000 Kč. Jak s nimi naložíš?

- Konečně si koupím tu velkou televizi, doplním sportovní výbavu a pojedu na luxusní dovolenou!
- Rozdělím částku na dvě poloviny – za jednu část si užiju dovolenou a pořídím něco do domácnosti, druhou část uložím do pravidelného spoření nebo investic.
- Většinu peněz uložím na spořicí účet nebo investuji do méně rizikových fondů. V delším časovém horizontu se mi peníze více zhodnotí.

7. Sejdeš se po čase s kamarádkou, která se ti zmíní, že se bojí dluhové pasti. Z čeho má obavu?

- Bojí se, že podlehe reklamní nabídce, ve které nebankovní instituce láká na levné a rychlé půjčky, aby mohla jet na dovolenou k moři.
- Bojí se, že exekutor přijde do jejího bytu a zabaví jí všechny cenné předměty, aby se tak uhradily její dluhy.
- Bojí se situace, kdy si musí půjčit na splacení dalších dluhů, protože již nezvládá splácet půjčky, které si nerozvážně vzala.

8. V obchodním centru tě prodejce přemlouvá k založení vlastní kreditní karty, ke které vám slíbí 45denní bezúročné období. Co to pro tebe znamená?

- Vždy, bez ohledu na to, kdy s kartou zaplatím, budu mít 45 dní na to, abych peníze bance vrátil/a. Pokud bych ale zaplatil/a později než za 45 dní, budu platit vysokou pokutu.
- Jednou za rok si můžu od banky na 45 dní půjčit, kolik chci, a nebudu za půjčku platit žádné poplatky ani úroky.
- Je to maximální bezúročné období, které mohu využít, ale mění se podle toho, kdy kreditní kartu používám – ať již k platbám nebo k výběru hotovosti z bankomatu.

9. Dostal/a ses do svízelné finanční situace, kdy máš několik úvěrů, které však splácíš jen horko těžko. Finanční poradce ti proto doporučí konsolidaci úvěru. Jde o nabídku, kdy:

- a) Vám osobně či telefonicky nabídnou další, výhodnější úvěr.
- b) Všechny půjčky, které máte, se sloučí do jedné, a tím bude vaše celková měsíční splátka nižší.
- c) Všechny vaše dluhy budou postoupeny agentuře, která se zabývá vymáháním dluhů.

10. Uvažuješ o koupi auta „na leasing“; víš, jaké podmínky pro splácení platí?

- a) Auto se stává automaticky tvým majetkem po uzavření smlouvy. Poté musíš do smluvené doby zaplatit akontaci (tj. část ceny zboží v hotovosti) a následně pravidelně splácet celkovou cenu auta.
- b) Na začátku zaplatíš akontaci a poté pravidelně splácíš celkovou cenu auta. Auto je tvým majetkem od zaplacení akontace.
- c) Na začátku zaplatíš akontaci a poté pravidelně splácíš celkovou částku. Auto se stane tvým majetkem až po splacení celé částky.

Zdroj: http://www.denfinancnigramotnosti.cz/testy-dfg?test_nr=3

Vyhodnocení:

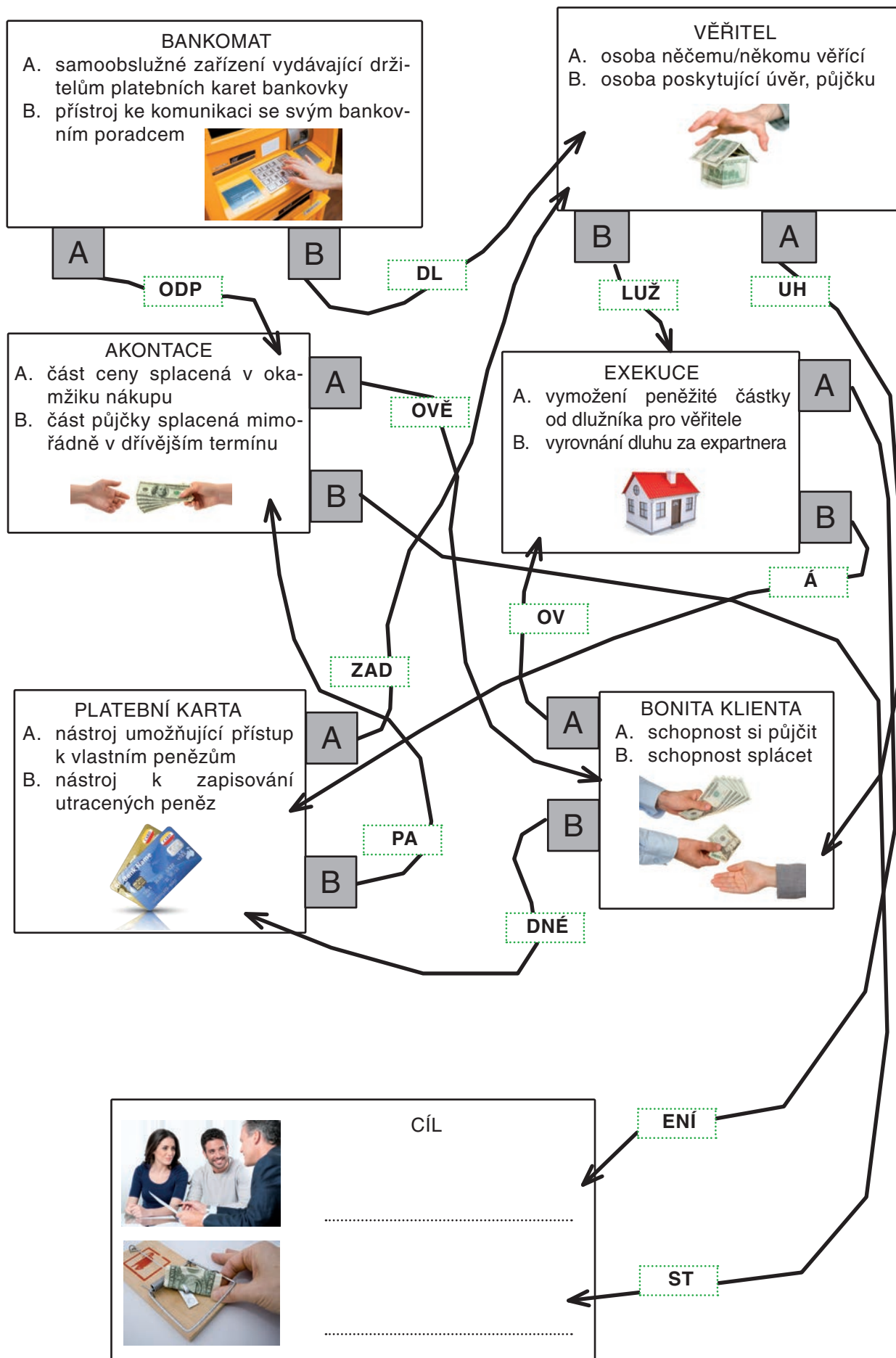
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
a)	0 b	2 b	2 b	2 b	0 b	0 b	0 b	1 b	1 b	0 b
b)	1 b	0 b	1 b	1 b	2 b	1 b	1 b	0 b	2 b	1 b
c)	2 b	1 b	0 b	0 b	1 b	2 b	2 b	2 b	0 b	2 b

20–15 b.: Máš dobrý přehled nebo úsudek, přesto si raději ověř vše potřebné u finančního poradce.

14– 8 b.: Mysli na budoucnost a před rozhodnutím, co s penězi, se poraď u finančního poradce.

7–0 b.: Nechceš-li spadnout do dluhové pasti, začni své útraty krotit za pomoci finančního poradce.

Vyber si písmeno odpovědi a cestuj podle šipek. Po cestě sbírej písmena a sestav v cíli sousloví. Vysvětli získané pojmy.

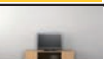

Co bych všechno chtěl/a?

1. Představ si, že jsi dospělý/á a máš zaměstnání, ve kterém jsi spokojený/á. Napiš, co bys rozhodně chtěl/a mít/koupit si:

2. Představ si, že jsi dospělý/á, jsi ženatý/vdaná a brzy budeš mít dítě. Z předcházejícího seznamu vyber položky, které oželíš (škrtni), a doplň ty, které budou pravděpodobně potřebné.
3. Představ si, že máš průměrný plat 25 000 Kč hrubého. Z toho zaplatíš daně, sociální a zdravotní pojištění, bydlení, základní jídlo a ošacení a cestu do práce. Z výplaty ti zůstane 9 000 Kč měsíčně. Opět se vrať ke svému seznamu:
- Odhadni, kolik peněz budeš potřebovat na své jednotlivé položky. Pokud nevíš, zkonzultuj své odhady se sousedem nebo učitelem.
 - Označ ZELENĚ, které položky si budeš moci ze svého průměrného platu dovolit, a ČERVENĚ označ ty, na které by sis musel/a půjčit.
4. Ne každá půjčka musí být vždy špatná. Představ si, že s manželem/manželkou berete oba kolem 18 000 Kč čistého, ale plánujete mít brzy dítě, takže jeden příjem se sníží na výši mateřské; ze společných 36 000 Kč máte nyní 28 000 Kč. Přesto se vám daří ušetřit kolem 5 000 Kč měsíčně.
- Jednotlivé nápady na půjčku oznámkuj od nejlepšího (1) po nejhorší (5) – jako ve škole.
 - Porovnej svoje známkování se dvěma spolužáky – jedním chlapcem a jednou dívkou.
 - Společně se dohodněte, proč je taková půjčka dobrý nebo špatný nápad, a zapište si každý do své tabulky.
 - Pokud tě zaujmou argumenty spolužáků, můžeš své pořadí změnit.

NÁPAD	ZNÁMKA (1–5)	ZDŮVODNĚNÍ (Proč je to dobrý/špatný nápad?)
 Půjčíme si na nové auto, protože to od rodičů je už staré – náročné opravy, vysoká spotřeba.		
 Půjčíme si na dovolenou, ať si ještě trochu užijeme.		
 Půjčíme si na vybavení bytu a nějakou elektroniku, abychom bydleli trochu moderně.		
 Půjčíme si na koupi bytu, protože se nám nechce platit nájem.		
 Půjčíme si a zkusíme štěstí na burze, třeba vyděláme velké peníze.		

Zdroj: <http://www.cfme.net/>

5. A trochu matematiky na závěr (trénuj úsudek, ověř výpočet). Zda jsou tvoje výsledky správné, ti sdělí vyučující.
- I. Na spořicí účet si chceš uložit 100 Kč a úrok jsou 2 % p. a. Kolik bys měl/a na účtu za 5 let?
- a) méně než 110 Kč b) více než 110 Kč c) přesně 110 Kč
- II. Syn dostává v půli každého měsíce kapesné 250 Kč a nemá žádný další příjem. Starší dcera dostává kapesné stejně, na brigádě si vydělá 500 Kč měsíčně, které obdrží rovněž v půli měsíce. Oba dohromady utratí za své potřeby měsíčně 700 Kč. Mohou z celoročních úspor na začátku prosince utratit společně za vánoční dárky 3 000 Kč?
- a) ano, ještě 300 Kč jim zbude b) ne, mají úspory o 100 Kč nižší c) ano, ale utratí vše
- III. Půjčíš si v bance na dobu jednoho roku 95 000 Kč při roční úrokové sazbě 10 %. Při splácení úvěru bance zaplatíš:

Situace 1. Otázka štěstí

Oba nějakou dobu hledají na různých místech trávníku, náhle tisícikorunu spatří Karel a zvedne ji, vítězoslavně ukazuje Vláďovi a volá: „To mám dneska štěstí!“

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 2. Rozdíl v rozumových schopnostech

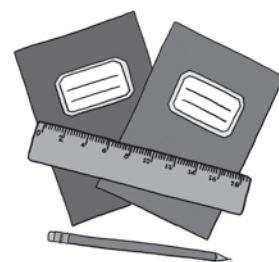
Oba nějakou dobu hledají, liší se však v názorech, kde by se tisícikoruna mohla nalézat. Karel se zamýšlel nad možným působením větru, zjistil jeho směr a soudil, že by ji vítr mohl odnést směrem

k dolní části trávníku, kde byla jasná bariéra z keřů a stromů. Vláďa trval na tom, že by měli důkladně hledat v místech, kde ji starý pán ztratil.

Karel však podle svého názoru hledal dole a tam ji našel.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 3. Rozdílné úsilí

Zpočátku hledají oba chlapci společně, ale Vláďa ve své pochybnosti ve zdar hledání stále častěji odpočívá. Právě si ve skriptech něco zatrhával (zítra ho čeká zkouška), když uslyšel Karlův pokřik. Na dálku přesně neviděl, co má Karel v ruce, ale když přišel blíž, bylo to jasné. Karlova vytrvalost přinesla úspěch.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 4. Rozdílné schopnosti posoudit lidi (věrohodnost výpovědi)

Oba začnou hledat, ale již po několika málo minutách Vláďa řekne, že se mu věc nezdá. Prostě nevěří v to, co ten starý pán říkal, avšak nemůže posoudit, zda si dělal jen legraci, nebo zda byl poněkud pomatený. Vláďa se s Karlem rozloučil se slovy, že do tak pochybného podniku nemůže investovat čas a námahu. Karel namítl, že se mu ve výpovědi starého pána nezdálo nic pochybného. Hledal dál už sám a asi deset minut po Vláďově odchodu peníze našel.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 5. Rozdíl ve schopnostech – fyzických

Oba nějakou dobu hledají – výsledek žádný. Náhle Karel vítězně vykřikne: „Hele, je támhle ve větvích!“ a ukazuje do koruny stromu. Vláda se dívá v místa, kam Karel ukazuje, ale nic nevidí. Má totiž slabší zrak a v daném případě mu nepomohly ani brýle. Začali házet kameny a kousky starých větví. Po Vláďově hodu se nakonec bankovka uvolnila a pomalým, klouzavým pohybem se snesla nedaleko usmávající se dvojice.

Zvedl ji Vláda.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 6. Třetí osoba

Chlapci hledají všemožnými způsoby, ale marně. Rozmrzelí nad ztraceným časem se odebrali domů. Za malou chvíli poté, co přišel Karel domů, dorazil i jeho bratr Jirka. Hned spustil na Karla: „Když jsem se vracel domů, viděl jsem z dálky, že s Vláďou něco hledáte. Volal jsem na vás, ale neslyšeli jste. Na tom místě jsem se chvíli rozhlížel a vítr mi přifoukl k nohám tisícikorunu. Není to to, co jste hledali?“ Když Karel přisvědčil, Jirka mu peníze předal. Příští den Karel vše vyličil Vláďovi.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%, Jirkovi.....%.

Situace 7. Rozdíl v potřebách

Ještě před setkáním se starým pánem Vláda Karlovi vyprávěl o nepříjemné situaci, do které se dostal. Včera mu v bufetu v nestřeženém okamžiku někdo odcizil peněženku s třemi tisíci korun. Byly to peníze, které musí pokrýt všechny výdaje studentského života na jeden měsíc. Nález tisícikoruny na trávníku, kterou nakonec objevili společně s Karlem, přišel jako částečná úleva.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

Situace 8. Rozdíl v úrovni finančního zázemí

Oba nějakou dobu hledají, ale bez výsledku. Pak si na chvíli chtějí odpočinout, usednou na lavičku a vtom ji spatří – oba ve stejnou chvíli – přichycenou na stěně odpadkového koše. Oba studenti se šťastně usmívají, jejich motivace se však liší. Karel celou záležitost bere sportovně, neboť je po finanční stránce svými rodiči velmi dobře zajištěn. Má při sobě vždycky dostatek peněz.

Vláda je z velmi nemajetné rodiny, musí počítat každou korunu a je vidět, že někdy nemá ani na pořádné jídlo.

Vznikne otázka, zda a jak se o ni podělit.

Karlovi navrhuje.....%, Vláďovi.....%.

CÍLOVÉ HODNOTY

Co znamenají hodnoty v našem životě? Které jsou pro nás podstatné a které méně důležité? Do levého žebříku vpiš hodnoty, jež jsou pro tebe významné, do pravého ty, které nepovažuješ za příliš důležité. Doplň své vlastní, pokud potřebuješ. (V žebříku nalevo jsou nejdůležitější hodnoty v horní části, v pravém žebříku jsou nahoře hodnoty, které pro tebe mají nejmenší význam.)

sebedůvěra
mír
zdraví
přátelství
láska
peníze
proměnlivý, vzrušující život
dobré zaměstnání
poznání
život v přírodě
moc
možnost ovlivňovat druhé lidi
rodina
zábava
popularita nebo společenské uznání
nezávislost
rovnost lidí
auto
další hmotný majetek (dům apod.)
estetické prožitky
(kultura, styl bydlení, oblékání apod.)
vnitřní harmonie
(soulad duše, těla a prostředí)
sociální dovednosti
(komunikace, porozumění,
jednání s lidmi apod.)
práce
pohodlí
pravda
svoboda
kariéra
umění
život
víra
dobro
krása
vzdělání

TĚŽKÉ ROZHODOVÁNÍ

Zopakuj si – najdeš **souvislost mezi situacemi a předcházejícími lekcemi**? Promysli, jaké vidíš možnosti řešení.

Situace 1

Jdeš ze školy a už jsi nedaleko od domova, když uvidíš dva výrostky o něco starší, než jsi ty, jak si dělají legraci ze starší paní. Poskakují kolem ní, paní se po nich ohnala svou holí a zavrávala. Co uděláš?

Situace 2

Maminka ti ráno dá peníze na oběd a ty si je cestou do školy strčíš do kapsy bundy. Když se pro ně před obědem vracíš, v kapse už nejsou, ale v šatně sedí třídní rváč a hrubián, kterému se každý raději vyhne. Řekneš mu o svém problému, zeptáš se ho, jestli něco neviděl? Proč ano, proč ne?

Situace 3

S několika spolužáky máš domluvenou akci po vyučování. Přijde však třídní a žádá někoho o pomoc při výzdobě třídy. Ruku zvedne tvůj spolužák, který se má také účastnit akce, obrátí se na tebe a řekne nahlas: „Nejlíp bude, když to uděláš ty, protože minule se ti to bezvadně povedlo. A navíc chodíš do výtvarky, máš na to cit.“ Jak zareaguješ?

Situace 4

Jedeš sám/sama autobusem za babičkou. Když si kupuješ lístek, všimneš si vzadu samotné dívky. Vidíš, že si k ní přisedá dospělý muž, vrávorač jako pod vlivem alkoholu, a obtěžuje ji nevhodným chováním. Vstoupíš do situace? Pokud ano, jak? Pokud ne, proč?

Situace 5

Lákavá nabídka reklamy tě přiměje koupit kosmetický přípravek jako dárek pro maminku. Po zakoupení zjistíš, že výrobek má prošlou lhůtu spotřeby. Prodavačka se však s tebou nechce o řešení vůbec bavit. Jak budeš situaci řešit a proč?

Situace 6

Jdeš s kamarády ven a po cestě potkáte dvojici mladých lidí s kasičkou na charitu. Účel vybírání se vám líbí, takže každý přispěje drobným obnosem. Ty vkládáš minci poslední a všimneš si, že kasička nemá žádnou pečeť či zámek. Jak zareaguješ?

Situace 7

Půjčil/a jsi polovinu svého kapesného nejlepšímu kamarádovi. Kamarád slíbil, že ti půjčku vrátí hned druhý den, ale nevrátil. O týden později stále nic, kamarád se s tebou nechce bavit. Ty ale peníze potřebuješ, protože musíš zaplatit zálohu na školní výlet. Co uděláš?